

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มาตรา 81 ความว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ และปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ปวงชนชาวไทยทุกคน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างกว้างขวางทั่วถึง และเป็นธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) นอกจากนี้สถาบันนานาชาติเพื่อการวางแผนการศึกษาขององค์การยูเนสโก ได้ชี้ประเด็นปัจจัยการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพกับความสัมพันธ์เชิงระบบใน 3 มิติ คือ 1) คุณภาพของปัจจัยนำเข้า (input) ได้แก่ หลักสูตร ครู และบุคลากรทางการศึกษา 2) คุณภาพของกระบวนการ (process) ได้แก่ การเรียนการสอนและการจัดการ 3) คุณภาพผลผลิต (output) ได้แก่ คุณภาพของนักเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบต้องพัฒนาปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งได้แก่การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาครู บุคลากร และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ แต่จากการรายงานของคณะกรรมการปฏิรูประบบการบริหารศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา, 2542) ได้ระบุถึงปัญหาการบริหารจัดการศึกษาของไทยโดยภาพรวมว่า 1) มีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้ขาดอิสระในการคิดและการตัดสินใจในระดับปฏิบัติ 2) ขาดเอกภาพในการบริหารจัดการ ขาดนโยบายและแผนการ จัดสรรงบประมาณและมาตรฐานการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ 3) ขาดประสิทธิภาพในระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 4) ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) ขาดการพัฒนา นโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้ขาดการยอมรับในนโยบาย 6) ขาดการเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ดังนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษามีคุณภาพ มีเอกภาพ และเกิดประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิภาพ (effectiveness) ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังในมาตรา 43 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 9 (2) ให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในมาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล บริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพราะมีความประสงค์ให้เขตพื้นที่และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติมีหน้าที่นโยบายนโยบายสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลตามหลักการ เป้าหมาย และพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีเอกภาพ ตลอดจนให้บุคคล ชุมชน มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา แต่จากรายงานคุณภาพของสถานศึกษาเป็นประเด็นปัญหาวิกฤตสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการ

กำลังดำเนินการแก้ไขนั้นคือคุณภาพของสถานศึกษาอันเนื่องมาจากเหตุปัจจัย 2 ประการคือ ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ กระบวนทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษา (paradigms in management of education) และความร่วมมือจากผู้ปกครอง (parent's involvement in education) และปัจจัยภายในสถานศึกษา ได้แก่ บทบาทของผู้บริหาร ครูอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเหตุแห่งวิกฤติการศึกษาเกิดจากความไม่เข้าใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนไม่สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ได้ตรงกับความเป็นจริง (สงบ ประเสริฐพันธ์, 2543) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องสร้างกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ดังที่ Sizer (1990) Barth (1990) และ Sergiovanni (1991) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษาหลายประการ อาทิ สถานศึกษาเป็นชุมชนของผู้รักการเรียนรู้ (community of learners) มีสภาพกัลยาณมิตรร่วมวิชาชีพ มีความกล้าเสี่ยงที่จะทำสิ่งใหม่ๆ เคารพในความแตกต่างของผู้อื่น พัฒนาสถานศึกษาเป็นสถานที่แห่งความสุข มีมาตรฐานสูง การเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student-centered) มีโปรแกรมที่หลากหลาย มีบรรยากาศที่ดี ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร เน้นการพัฒนาบุคลากรและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการพัฒนาระบบการวางแผนจัดการศึกษาให้มียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องสัมพันธ์เชื่อมโยงทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ นอกจากนี้ อารุง จันทวานิช และไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2542) กกล้า ทองขาว (2548) มีความเห็นสอดคล้องกันในปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้คือ มีแผนยุทธศาสตร์ที่สร้างความเข้าใจร่วม มีการกำหนดกรอบนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกันที่ชัดเจนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ตลอดจนมีระบบการกำกับ ตรวจสอบ การเสริมแรงแบบสร้างสรรค์และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแบบบูรณาการโดยยึดหลักการสำคัญ 4 ประการคือ 1) หลักการเรียนรู้ร่วมกัน 2) หลักการรวมพลังเต็มศักยภาพ 3) หลักการพิจารณาตามพื้นที่ และ 4) หลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จ

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มวิสัยทัศน์การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคตของประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเกาหลี พบว่า แต่ละประเทศให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับมาก และได้แสดงทัศนะทางการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ด้วยกระบวนการสังคม เทคโนโลยีทางการศึกษาในอนาคตของประเทศว่าต้องเริ่มต้นจากการศึกษาในระดับปฐมวัย สำหรับกรณีประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดนโยบายเป้าหมายเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยไว้อย่างชัดเจนว่า “ในปี 2000 เด็กปฐมวัยทุกคนในอเมริกาเมื่อเข้ามาเรียนต้องพร้อมที่จะได้เรียน” ส่วนกรณีประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีมีนโยบายที่สอดคล้องกันว่าการเรียนรู้เริ่มต้นตั้งแต่แรกเกิด เป้าหมายของการพัฒนาเด็กคือการเตรียมเด็กปฐมวัยให้พร้อมก่อนเรียนถือเป็นการเริ่มต้นที่ดีและกำหนดเป็นนโยบายเป้าหมายของการจัดการศึกษาชาติ โดยกระตุ้นให้บิดามารดาเห็นความสำคัญในการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิด ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยเน้นความร่วมมือของประชาชนและองค์กรธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองด้วยวิธีการสังคม เทคโนโลยี ดังยูเนสโกประกาศวิสัยทัศน์การพัฒนาเด็กปฐมวัยว่า “การเรียนรู้เริ่มต้นตั้งแต่แรกเกิด” (กมล สดประเสริฐ และสุนทร สุนันท์ชัย, 2541; คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2544)

สำหรับประเทศไทย จากการวิเคราะห์แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 พบว่า ได้กำหนดนโยบายให้เด็กปฐมวัย อายุ 0 – 5 ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา และกำหนดกรอบการดำเนินงานการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในระบบและนอก

ระบบ จากการสำรวจของ UNESCO ในปี 1987 – 1988 พบว่า ประเทศไทยมีแหล่งให้บริการการศึกษาปฐมวัย จำนวนทั้งสิ้น 27,804 แห่ง (Fisher, 1991 อ้างถึงใน www.thaimental.com) โดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 12 หน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และสมาคมหรือมูลนิธิ โดยแต่ละแห่งมีรูปแบบในการบริหารจัดการศึกษาที่แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของสถานศึกษา เช่น รูปแบบโรงเรียนอนุบาล รูปแบบศูนย์พัฒนาเด็ก และรูปแบบสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2545; กุลยา ตันติผลชีวะ, 2545) แต่จากการวิเคราะห์เอกสารพบว่าปัญหาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทยในแต่ละหน่วยงานยังไม่มีกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรงในการนำไปสู่การปฏิบัติ ไม่มีการติดตามประเมินผลให้มีการดำเนินการตามนโยบายและแผน การจัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัยโดยคุณภาพทั้งด้านการบริหารและการจัดการ ไม่มีการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถบริหารจัดการให้มีคุณภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน ขาดความมีเอกภาพทางนโยบาย ขาดทิศทางในการบริหารจัดการศึกษา ขาดการประสานงาน ขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ ขาดความเข้าใจในปรัชญาการพัฒนาเด็ก ขาดการกำหนดมาตรฐาน ขาดระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และขาดการนำไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้พบว่าพ่อแม่ขาดโอกาสการเรียนรู้วิธีการเป็นพ่อแม่ที่ดีและวิธีรักลูกให้ถูกทาง ยังมีความเข้าใจผิดในการเลี้ยงดูลูก ครอบครัวยุคใหม่และประชาชนขาดการมีส่วนร่วม ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยขาดความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาเด็กทำให้เด็กปฐมวัยไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร (สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาเด็กปฐมวัย, 2545; คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545; สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2545)

สำหรับจังหวัดสุรินทร์ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาปฐมวัย 8 หน่วยงาน คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษาเอกชน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารรายงานประจำปีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย และรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ เช่น สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุรินทร์ เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 สรุปสภาพปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของจังหวัดสุรินทร์ได้ดังนี้ 1) การมีหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ทั้งภาครัฐและเอกชน 8 หน่วยงาน ทำให้ขาดเอกภาพ ในการบริหารจัดการ การบริการยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ขาดการประสานงาน มีคุณภาพมาตรฐานแตกต่างกัน แต่ละหน่วยงานยังบริการได้ไม่ครอบคลุมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ขาดการกำกับติดตามดูแลคุณภาพมาตรฐาน ขาดการกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสม ขาดการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากการประเมินภายในและภายนอกสถานศึกษาเป็นจำนวนมาก 2) ขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพทั้งการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยองค์รวมและการบูรณาการพัฒนาร่างกาย สุขภาพอนามัย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้เจริญเติบโตพร้อมกัน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์, 2542; คณิง สายแก้ว, 2543; สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์, 2545; สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์, 2547) และจากข้อมูลรายงานประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดของกรมการศาสนาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์จำนวน 107 ศูนย์ มีเด็กปฐมวัยจำนวน 7,686 คน และพบว่าเด็กปฐมวัยในศูนย์มีปัญหาทุพโภชนาการ จำนวน 3,832 คน และมี

ปัญหาความยากจน ขาดแคลนเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการศึกษาจำนวน 4,043 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์, 2545) จากข้อมูลรายงานทางระบาดวิทยาของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ในปี 2547 พบว่าเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีมีอัตราการป่วยและอัตราการตายด้วยโรคปอดบวม มีอัตราการเจ็บป่วยสูง และมีการใช้ยาปฏิชีวนะในกลุ่มเด็กโรคหวัดสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ด้านสถานการณ์โรคติดต่อในเด็กที่ป้องกันด้วยวัคซีน พบปัญหาเรื่องโรคหัด หัดเยอรมัน และคอตีบ จึงทำให้สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์มีเป้าหมายในการลดอัตราการป่วยด้วยโรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน เช่นคอตีบ ไอกรน หัด ไข้มองอักเสบ ตับอักเสบ โปลิโอบาดทะยักในเด็กและพยายามสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กให้ครอบคลุมร้อยละ 90 ขึ้นไป (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์, 2547) 3) ขาดคุณภาพ มาตรฐาน จากรายงานของสำนักงานสาธารณสุขในปี 2546 พบว่าในด้าน การบริหารและการจัดการยังไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ เด็กขาดการดูแลเรื่องสุขภาพอนามัย ด้าน ข้อมูลสภาวะสุขภาพเด็กปฐมวัยถึงประมณปีที่ 6 พบภาวะการเจ็บเรื้อรังไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 มีปัญหา ด้านโรคอ้วน ผอม เตี้ย ปัญหาสายตา ปัญหาการได้ยิน โรคขาดสารไอโอดีน โรคโลหิตจางจากการขาดธาตุ เหล็ก นอกจากนี้พบว่าผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กขาดคู่มือในการดำเนินการประเมินเด็ก เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนา เด็กขาดความรู้ ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็ก (สำนักงานสาธารณสุข, 2546) และจากข้อมูลสรุป รายงานผลการนิเทศติดตามการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และเขต 2 ในปี 2547 พบปัญหาคือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่จบการศึกษาจากสาขาอื่นที่ไม่ใช่การศึกษาปฐมวัย ครูผู้สอนและ ผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรปฐมวัย เทคนิคการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ และในเรื่องหลักสูตรพบว่ามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย สื่อและ อุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ไม่เพียงพอ งบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีน้อย ครูไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน สถานศึกษาหลายแห่งไม่มีสนามเด็กเล่น ห้องน้ำเด็กยังไม่ได้มาตรฐาน ข้อมูล คำผู้เรียน พบว่ามีเด็กปฐมวัยมีปัญหาทางครอบครัว เด็กขาดความรักความอบอุ่น เด็กขาดสารอาหาร และภาวะ ทพโภชนาการ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสำนักงานเขตพื้นที่สุรินทร์ เขต1 และเขต 2 มีความต้องการได้รับการนิเทศด้านหลักสูตร การจัดประสบการณ์ การวัดผลประเมินผล การผลิต การสร้างสื่อ และนวัตกรรมการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูผู้สอนขาดความมั่นใจในการบริหารจัดการ ต้องการ ความช่วยเหลือจากสำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษา และจากรายงานสรุปผลการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็กปี 2546 ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ (2547) พบว่า เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักตัวน้อยกว่า 2,500 กรัม พบเชื้อ HIV ในหญิงมีครรภ์และเด็กสูงเกินเป้าหมายที่กำหนด และจากรายงานผลการประเมินมาตรฐาน สถานศึกษาในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็กจากสถานศึกษาทุกสังกัด พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน มาตรฐาน จำแนกเป็นระดับทอง ร้อยละ 25.38 ระดับเงิน ร้อยละ 34.34 ระดับทองแดง ร้อยละ 19.03 และมี โรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 21.24 4) ปัญหาด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์พบว่า ด้านร่างกาย เด็กมีร่างกายไม่สมวัย น้ำหนักส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน มีสุขภาพไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย มีอาการผิดปกติเรื่อง ไข้หวัด ตาแดง อีสุกอีใส ท้องร่วง ลมพิษ เหา พุพอง ฟันผุ ปัญญาอ่อน โปลิโอบ ไม่ชอบ รับประทานอาหาร เบื่ออาหาร ได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ และ ขาดสารไอโอดีน ด้านอารมณ์จิตใจ พบปัญหา เกี่ยวกับการเอาแต่ใจตัวเอง แสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสม มีอาการซึมเศร้าไม่สนุก ขาดความมั่นใจ มีพฤติกรรมอิจฉาริษยา หงุดหงิด โกรธง่าย ด้านสังคม พบปัญหาเด็กไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจใน

ตนเอง ก้าวร้าว ไม่เชื่อฟัง และด้านสติปัญญา พบปัญหาการพัฒนาด้านการคิด การเรียนรู้ช้า สมาธิสั้น ความจำสั้น มีความตั้งใจเรียนน้อย เด็กไม่สามารถสื่อความหมายและแปลความหมายได้ ขาดทักษะในการแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ต่ำ (คณิง สายแก้ว และคณะ, 2546)

จากภาวะวิกฤตการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ดังกล่าวเป็นความพยายามที่ผู้วิจัยต้องร่วมมือกับบุคลากรในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อเร่งหาแนวทางการแก้ปัญหาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามกระบวนการทศวรรษใหม่ และแนวโน้มการปฏิรูปการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข ตลอดจนการจัดระบบโครงสร้างกระบวนการจัดการศึกษาให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายทางปฏิบัติ ที่สะท้อนภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคตของจังหวัดสุรินทร์ให้มีระบบโครงสร้างเครือข่ายองค์กรที่ยืดหยุ่น คล่องตัว มีเอกภาพ และเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัด เพื่อเป็นทางเลือกในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งการบริหารโดยภาพรวม และในส่วนที่เป็นการกระจายอำนาจทางการบริหารทั้ง 4 ด้านคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ให้เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับปฐมวัยที่เน้นยุทธศาสตร์การบริหารโดยยึดสถานศึกษาหรือพื้นที่เป็นฐาน (school/site based management) และทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา (all for education) มีกระบวนการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลนโยบาย โดยพิจารณาจากการตัดสินใจร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไปสู่การกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัด ตามเกณฑ์ความเหมาะสม (propriety) มีความเป็นไปได้ (feasibility) มีความสอดคล้อง (congruity) และเป็นประโยชน์ (utility) ตลอดจนมีกระบวนการประเมินนโยบายที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกจังหวัดสุรินทร์เป็นพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการศึกษาวิจัย ด้วยเหตุผลคือ 1) จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในหลายรูปแบบทั้งโรงเรียนอนุบาล ศูนย์พัฒนาเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก โดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 8 หน่วยงานจัดการศึกษาในระดับนี้ ดังได้กล่าวมาแล้วคือ หน่วยงานที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 หน่วยงานสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หน่วยงานสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ หน่วยงานสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาเอกชน หน่วยงานสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้น 901 แห่ง มีนักเรียนจำนวน 109,072 คน (สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์, 2547 ; กลุ่มส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม, 2547 ; สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์, 2547) 2) จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประชากรส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดสุรินทร์เป็นถิ่นทุรกันดาร (สำนักงานจังหวัดสุรินทร์, 2544) 3) จากการประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ พบว่ามีปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไขหลายด้าน เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านสุขภาพอนามัย ภาวะด้านสภาพการบริการสาธารณสุขของรัฐไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากร เด็กมีปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ปัญหาด้านโภชนาการ และเด็กมีปัญหาการขาดสารอาหารในระดับที่ต้องได้รับการแก้ไข และ 4) จากรายงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ ในปี 2545 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์, 2545) รายงานของสำนักงานสาธารณสุข

จังหวัดสุรินทร์ในปี 2545 (สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์, 2545) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 และเขต 2 ในปี 2547 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 2547 ; สำนักงานเขตพื้นที่สุรินทร์ เขต 2, 2547) พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ปัญหาด้านตัวครู และปัญหาการบริหารจัดการ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ในองค์ประกอบด้าน วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัดของการบริหารโดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์สามารถนำทางเลือกไปสู่การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

2. คำถามการวิจัย

การศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ มีคำถามการวิจัยดังนี้

- 2.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์เป็นอย่างไร
- 2.2 การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาต้นแบบที่ใช้ในการศึกษาวิจัยมีลักษณะเป็นอย่างไร
- 2.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีความสอดคล้อง เหมาะสม มีประโยชน์

และมีความเป็นไปได้ กับบริบทของจังหวัดสุรินทร์ มีอะไรบ้าง

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ ในองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ (เป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัด ของการบริหารทั้งโดยภาพรวม และในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

4.1 ขอบเขตของข้อเสนอเชิงนโยบาย เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัดของการบริหาร

4.2 ขอบเขตของเนื้อหา กำหนดตามแนวการปฏิรูประบบบริหารการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตาม มาตรา 34(2) ที่ให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล มีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่จัดให้มีระบบ โครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่มีเอกภาพเชิงนโยบาย มีความหลากหลายในทางปฏิบัติและ กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา 4 ด้านคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเพื่อการศึกษาใน 4 ด้านดังกล่าว แต่ได้เพิ่มเติมด้านที่เป็น ภาพรวมด้วย รวมแล้วเป็น 5 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ด้านการบริหารโดยภาพรวม 2) ด้านการบริหารงานวิชาการ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานงบประมาณ และ 5) ด้านการบริหารงานทั่วไป

4.3 ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา จำแนกออกเป็นสองพื้นที่เพื่อให้มีความสอดคล้องกับคำถามการวิจัยที่กำหนดข้างต้น มีดังต่อไปนี้คือ

4.3.1 พื้นที่ศึกษาเพื่อการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้

- 1) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จำนวน 299 แห่ง
- 2) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 จำนวน 202 แห่ง
- 3) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 จำนวน 256 แห่ง
- 4) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 1 แห่ง
- 5) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานบริหารการศึกษากลาง จำนวน 4 แห่ง
- 6) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 22 แห่ง
- 7) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ จำนวน 3 แห่ง
- 8) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 107 แห่ง
- 9) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 6 แห่ง
- 10) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 1 แห่ง

4.3.2 พื้นที่ศึกษาที่เป็นสถานศึกษาตัวแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 แห่ง คือ

1) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดหน่วยงานรัฐบาล จำนวน 1 แห่ง สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดหน่วยงานการศึกษาเอกชน จำนวน 1 แห่ง และสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมศาสนา เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล มหาวิทยาลัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 1 แห่ง โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาดังนี้ คือ 1) มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีกระบวนการบริหารจัดการศึกษาเป็นที่ยอมรับ มีความโดดเด่น ซึ่งพิจารณาจากผลงานของผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน และสถานศึกษาได้รับรางวัลและการเชิดชูเกียรติจากภายนอกสถานศึกษา เช่น การได้รับสถานศึกษาพระราชทาน รางวัลผู้บริหารดีเด่น รางวัลครูผู้สอนดีเด่น รางวัลความเป็นเลิศของนักเรียนที่ผ่านการประเมินพัฒนาการด้านต่างๆ และ/หรือรางวัลที่ได้รับจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน 2) มีกระบวนการจัดประสบการณ์ที่เน้นการเตรียมความพร้อมทางพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัยโดยองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา อยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีความเหมาะสมตามแนวคิด ทฤษฎีการจัดการศึกษาปฐมวัย และ/หรือความเห็นพ้องจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งจากผลการพิจารณาคัดเลือกสถานศึกษาตามเกณฑ์ดังกล่าว ได้สถานศึกษา 3 แห่ง ดังนี้

- 1) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดหน่วยงานรัฐบาล คือ โรงเรียนอนุบาลสามเสน
- 2) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดหน่วยงานการศึกษาเอกชน คือ โรงเรียนจิตตเมตต์ (ปฐมวัย)
- 3) สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดหน่วยงานอื่น คือ โรงเรียนสาริตอนุบาลละอออุทิศ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญดังนี้

5.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง สาระเกี่ยวกับนโยบายที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติการบริหารการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์และตัวชี้วัด

5.2 วิสัยทัศน์ (vision) หมายถึง ข้อเสนอเกี่ยวกับภาพอนาคตของการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์

5.3 พันธกิจ (mission) หมายถึง ภารกิจของสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยด้านการบริหารงานโดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

5.4 เป้าหมาย (goal) หมายถึง การระบุปริมาณและคุณภาพของความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านการบริหารโดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

5.5 กลยุทธ์ (strategy) หมายถึง แนวทางหรือสิ่งจำเป็นที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านการบริหารงานโดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้บรรลุผลตามที่วางไว้

5.6 ตัวชี้วัด (indicator) หมายถึง ระดับความสำเร็จในการปฏิบัติตามกลยุทธ์ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพที่สามารถวัดได้จากระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานการบริหาร โดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

5.7 การบริหารโดยภาพรวม หมายถึง การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเด็กปฐมวัย ซึ่งได้แก่ การจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ การวางแผน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การตั้งศูนย์ประสานงาน การกำหนดมาตรฐาน การประเมินผลภาพรวมของสถานศึกษา การระดมความร่วมมือ โครงสร้างการบริหารจัดการ ทีมงาน การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนา การจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย

5.8 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียน การสอนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ งานด้านการเรียนการสอน หลักสูตร การประเมินผล สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ การบริหารงานวิจัย การประกันคุณภาพและการนิเทศติดตามผล

5.9 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานบุคคลด้านการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่ การวางแผนด้านอัตรากำลัง การสรรหาและคัดเลือก กระบวนการพัฒนาบุคลากร โครงสร้างการบริหารและการชำระรักษาบุคลากร

5.10 การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสม เพียงพอ คล่องตัว และเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่

การวิเคราะห์และจัดเสนองบประมาณ การบริหารและการเบิกจ่ายงบประมาณ และงานด้านระบบการติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณ

5.11 การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอื่นๆที่นอกเหนือจากการบริหารงาน โดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานงบประมาณ ซึ่งได้แก่ โครงสร้างภารกิจการดำเนินงาน การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ สถานศึกษา งานธุรการ และการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

6.1 ประโยชน์เชิงวิชาการ

6.2.1 เป็นการนำเสนอรูปแบบการศึกษาสภาพปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขปัญหา ตลอดจน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และสิ่งคุกคามการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ ที่ยึดหลักการวิจัยแบบผสม (mixed methodology) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลายแหล่งตามหลักการสามเส้า (triangulation) ในขั้นตอนแรกที่จังหวัดสุรินทร์ หรือจังหวัดอื่น อาจนำไปใช้เป็นกรณีศึกษาหรือเป็นต้นแบบในการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนางานใดๆ ได้อย่างถูกหลักวิชา

6.2.2 เป็นการนำเสนอรูปแบบการวิจัยเชิงนโยบายที่กำหนดเขตพื้นที่ระดับจังหวัดเป็นหน่วย การศึกษาวิเคราะห์ที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม (participation) จากบุคคลในระดับรากหญ้า (grounded or grass root) ในขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในขั้นตอนที่สองและขั้นตอนที่สาม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารเชิงบูรณาการ (integrated management) ที่หน่วยงานระดับจังหวัดกำลังใช้กันในปัจจุบัน จึงจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะเป็นกรณีศึกษาหรือเป็นกรณีต้นแบบที่จังหวัดสุรินทร์หรือจังหวัดอื่นๆ จะนำไปประยุกต์ใช้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนางานด้านอื่นๆ ของจังหวัดตามหลักการบริหารเชิงบูรณาการได้

6.2.3 ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ ที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมที่สามารถใช้เป็นแนวทางการกำหนดมาตรฐาน คุณภาพ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัดของการบริหารโดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนเป็นการขยายองค์ความรู้ด้านนโยบายทางการศึกษาและเปิดประเด็นเพื่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

6.2 ประโยชน์เชิงการประยุกต์ใช้

6.2.1 หน่วยงานสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยสามารถนำแนวทางของข้อเสนอเชิงนโยบาย การจัดการศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพทางนโยบาย มีมาตรฐานคุณภาพทางการปฏิบัติ และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

6.2.2 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยทุกหน่วยงานและทุกประเภท สามารถนำผลการวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ไปพัฒนาเป็นแนวทางการ

กำหนดนโยบาย กระบวนการพัฒนานโยบาย การวางแผนและการตัดสินใจเชิงนโยบายทั้งในระดับผู้กำหนดนโยบายและ/หรือระดับผู้ปฏิบัติ ให้มีความสอดคล้อง เหมาะสม มีประโยชน์และเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ

6.2.3 ได้ข้อมูลสารสนเทศทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัด ของการบริหารโดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาปฐมวัย มีฐานข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำนโยบายของสถานศึกษาเฉพาะแห่ง ได้อย่างเฉพาะเจาะจงในลักษณะที่เป็นการบริหารจัดการแบบยึดสถานศึกษาหรือพื้นที่เป็นฐาน (school/site based management)